

ביאור מהרש"א

מסכת פסחים

פרק מי שהי'

צב: -- צט.

August 11, 2004

© Yechezkel Folger 2004

מפתח

דף צב:	3
תד"ה אלו פטורין	3
תד"ה הכי נמי אונן	6
דף צג:	9
רש"י ד"ה הא ר' יהודה ור"ש דאמרי רשות	9
תד"ה ה"ג בכל	10
תד"ה דאי בעי למיעבד	15
תד"ה אלא למה נאמר דרך רחוקה	20
דף צד:	23
תד"ה וקאמרת שוחטין	23
דף צד:	27
תד"ה כל היישוב	27
דף צד:	31
תד"ה ואין דרך	31
תד"ה מה להלן	33
דף צה:	34
ד"ה לא תוציא	34
דף צה:	36
תד"ה פסח שני	36
תד"ה טעון לינה	38
דף צו:	39
רש"י ד"ה מה להלן וד"ה שיהו וגמרא אלא הזה למה לי	39
תד"ה אבל אתה	43
דף צו:	45
רש"י ורוב תוספות לסוגיית פסח אבוד מדף צו: לדף צז: כבמאור במהרש"א	45
תד"ה קודם שחיטת הפסח ירעה	55
דף צז:	57
תד"ה וכללא הוא	57
תד"ה ורועה	59
דף צז:	62
תד"ה המפריש	62
תד"ה ויביא בדמ' שלמים	63
דף צח:	64
רש"י ד"ה שמע מינה יש דיחוי בדמים	64
רש"י ד"ה הפסח שנתערב בג' זבחים	66
תד"ה וש"מ יש דיחוי בדמים	67
דף צח:	68
רש"י ד"ה שלהן יוצא לבית השריפה שמא שלו נשחט ראשון ותד"ה ופטורין	68

דף צב:

תד"ה אלו פטורין

1) Introduction

a) part 1

- i) a טמא מת in his 7th day on פסח
(1) who has done הזאה and טבילה that day
(2) is a טבול יום and can eat the קרבן that night after הערב שמש
- ii) A טמא שרץ on פסח
(1) Who has done טבילה that day
(2) Is a טבול יום and can eat the קרבן that night after הערב שמש
- iii) a טמא מת in his 6th day on פסח
(1) can never eat the קרבן that night
(2) because he can't do הזאה and טבילה before his 7th day

b) Part 2

- i) Once
(1) a טמא מת in his 7th day has done הזאה and טבילה on פסח
(2) and a טמא שרץ has done טבילה on פסח
- ii) All agree that
(1) Although he is still a טבול יום until הערב שמש
(2) he can arrange for קרבן פסח to be brought for him
  - (a) Because at night he'll be able to eat the קרבן פסח
  - (b) without any further action by him

c) Part 3

- i) All agree that טמא מת in his 6th day can't have קרבן פסח brought for him
- ii) Because
(1) he won't be able to eat the קרבן that night
(2) And קרבן פסח can only be brought לפי אכלו (תוספות צג. ד"ה דאי בעי)

d) Part 4

- i) שאלה
(1) can a קרבן פסח be brought
  - (a) for טמא מת in his 7th day before his טבילה and הזאה
  - (b) Or for טמא שרץ before his טבילה

(2) In other words

(a) Do we say "שוחטין וזורקין לטמא שרץ"

ii) תשובה

(1) רב

(a) אין שוחטין וזורקין לטמא שרץ

(b) He agrees with ר' יצחק that the פסוק that directs שני פסח for

(i) ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו' ולא יכלו וכו'

1. Deals with טמאי מת in their 7th day

(ii) And logically the same rule applies to טמא שרץ

(2) Those who disagree with רב say

(a) שוחטין וזורקין לטמא שרץ

(b) And that the פסוק deals with a טמא מת in his 6th day

e) Part 5

i) תוספות דף צ: ד"ה שחל שביעי שלו

(1) קשיא

(a) if טמא מת deals with ויהי אנשים in his 7th day

(b) Then

(i) Why did משה רבינו tell them to bring שני פסח

(ii) Why didn't משה רבינו tell them instead to do טבילה והזאה

1. so that they could become טבולי יום and bring ראשון פסח

ii) תירוץ

(1) they consulted with משה before they did טבילה והזאה

(2) משה told them that unless they did טבילה והזאה

(a) they would have to bring שני פסח instead of פסח ראשון

(3) and they then did טבילה והזאה and brought ראשון פסח

2) משנה (as explained by תוספות)

a) a person who is טמא can't bring ראשון פסח and brings שני פסח instead

b) and he's not בכרת for not bringing ראשון פסח

3) תוספות

a) קשיא

i) to what sort of טמא who can't bring ראשון פסח does the משנה refer

b) תירוץ

i) for the שוחטין וזורקין על טמא שרץ that מאן דאמר

- (1) The משנה can refer only to a טמא מת in his 6th day
  - (2) Because a טמא מת in his 6th day and a טמא שרץ does bring פסח ראשון
  - ii) For the מאן דאמר that טמא שרץ על זורקין וזורקין על טמא שרץ
    - (1) The משנה can also refer to a טמא שרץ and to a טמא מת in his 7th day
  - c) קשיא
    - i) For the מאן דאמר that טמא שרץ על זורקין וזורקין על טמא שרץ
      - (1) I accept that טמא שרץ and טמא מת in his 7th day
        - (a) Can't have פסח ראשון brought for them
        - (b) Before they do הזאה (for טמא מת) and טבילה and become יום טובלי
    - ii) But
      - (1) why does the משנה say they're פטור מכרת
      - (2) They should be חייב בכרת
        - (a) For not having done הזאה and טבילה
        - (b) To make themselves fit to bring פסח קרבן
  - d) תירוץ
    - i) you're right
    - ii) must be that the משנה holds טמא שרץ וזורקין וזורקין אטמא שרץ
    - iii) so that
      - (1) the "טמא" in the משנה must be a טמא מת in his 6th day
      - (2) Who can do nothing to make himself fit that night
- 4) מהרש"א
- a) go back to the תוספות at דף צ:
  - b) where תוספות said for רב
    - i) That משה told the אנשים טמאים לנפש who were טמאי מת in their 7th day
      - (1) "if you don't do טבילה today you'll miss פסח ראשון"
        - (a) and you'll have to bring פסח שני
  - c) קשיא
    - i) why didn't תוספות add that משה told them
      - (1) "and for not doing טבילה today you will be חייב כרת"

תד"ה הכי נמי אונן

1) משנה

a) רישא

- i) a person who didn't bring פסח ראשון because he was טמא or בדרך רחוקה
- ii) brings פסח שני instead
- iii) and isn't בכרת for not bringing פסח ראשון

b) סיפא

- i) a person who didn't bring פסח ראשון because he is a שוגג or an אונס
- ii) must bring פסח שני instead
- iii) But he is בכרת for not bringing פסח ראשון

c) {as to whether כרת is avoided if the person later actually brings פסח שני

- i) see the דף צג. on רבי ר' נתן ור"ה בן עקיבא of מחלוקת

2) גמרא

a) רב נחמן

- i) a person who is בדרך רחוקה doesn't have to bring a קרבן
- ii) but he can decide to arrange for one to be brought for him anyway
- iii) in short "אי עביד הורצה"

b) רב ששת

- i) the person isn't permitted to arrange for a קרבן
- ii) אי עביד לא הורצה

c) רב ששת to קשיא

- i) The רישא says that

(1) Each of טמא and בדרך רחוקה

(a) brings פסח שני *if* he didn't arrange to have פסח ראשון brought for him

- ii) This implies that he could have decided for פסח ראשון to be brought for him

iii) This implication can't apply to טמא

(1) Because at page 4

(a) We established that by "טמא" the משנה means טמא מת בשישי שלו

(b) Who can never eat the קרבן

(2) And at page 3 we established

(a) that for a person who can't eat the קרבן

(i) אי עביד לא הורצה

- (b) Because לפי אכלו פסח קרבן can only brought
- iv) It follows that the implication can only apply to בדרך החוקה
- v) So we've proved for אי עביד הורצה that בדרך החוקה
- d) רב ששת by תירוץ
  - i) You're right that the רישא only mentions טמא and בדרך החוקה
  - ii) But although אונן isn't mentioned outright
    - (1) the רישא also refers to an אונן
    - (2) to teach that
      - (a) although an אונן can have a קרבן brought for him
      - (b) he's not בכרת if he fails to arrange a קרבן
  - iii) Your implication that אי עביד הורצה applies to אונן but not to בדרך החוקה
- e) Here's proof that the משנה refers to persons it doesn't mention outright
  - i) The סיפא refers to a שוגג or מזיד
    - (1) who brings פסח ראשון if he didn't bring פסח שני
    - (2) but is בכרת for not bringing פסח ראשון
  - ii) there is the same implication that he could have brought פסח ראשון
  - iii) This implication certainly can't apply
    - (1) to a שוגג whose שוגג-mistake prevents him from bringing a קרבן
    - (2) or to an אונס who can't bring a קרבן
  - iv) So it must apply to a מזיד who can bring פסח ראשון but doesn't
  - v) So you see the משנה refers to מזיד without mentioning מזיד outright
- 3) תוספות
  - a) קשיא
    - i) I accept that an אונן could have arranged for another to bring פסח ראשון
    - ii) But why would the משנה refer to אונן as a separate case
      - (1) the אונן is either a שוגג or a מזיד in not arranging for his קרבן
        - (a) if he's a שוגג then we've already covered שוגג in the רישא
          - (i) and we know that he's not בכרת
        - (b) and if he's a מזיד we've already covered מזיד in the סיפא
          - (i) and we know that he's בכרת
      - (2) what difference does it make that the שוגג or מזיד is also an אונן
  - b) תירוץ
    - i) he's really a מזיד

- ii) but the משנה teaches in the רישא
  - (1) that he's a different kind of מזיד who isn't בכרת
  - (2) because his being a מזיד resulted from his grief
- 4) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) first remember that רב ששת proposed that
      - (1) that the implication in the משנה
        - (a) that the person could have brought פסח ראשון
        - (b) applies to אונן and not to דרך רחוקה
    - ii) second
      - (1) remember the קשיא of תוספות
      - (2) where תוספות considered whether אונן means an אונן who's a שוגג
    - iii) But
      - (1) if רב ששת means to refer to an אונן that is a שוגג
        - (a) then the שוגג-mistake of the אונן prevents him from bringing a קרבן
        - (b) So the implication in the משנה
          - (i) can't apply to אונן
          - (ii) And must still apply to דרך רחוקה
        - (c) So רב ששת accomplishes nothing by including אונן in the רישא
      - iv) So how could תוספות in its קשיא even consider that אונן is a שוגג
  - b) תירוץ
    - i) must be that we ought to adopt a גרסא in תוספות that assumes that אונן must be a מזיד
    - ii) and תוספות says only that
      - (1) Given that the אונן must be a מזיד
        - (a) Why should his דין be different than the דין of a מזיד
        - (b) That's already covered in the סיפא and that is בכרת

דף צג.

רש"י ד"ה הא ר' יהודה ור"ש דאמרי רשות

1) גמרא

a) ברייתא

i) פסח שני bring זבות ומצורעות

b) קשיא

i) this isn't consistent with a second ברייתא that says only men need to bring פסח שני

c) תירוץ

i) פסח שני bring women need to bring ר' יוסי follows ברייתא

ii) ר' שמעון and ר' יהודה follows ברייתא

(1) פסח שני bring that women may say who (1)

2) מהרש"א

a) קשיא

i) פסח שני bring at all says דף צא: at ר' שמעון

ii) and in fact at דף צא: the גמרא decides that

(1) פסח שני bring that women may say ברייתא a third

(2) ר' שמעון and not ר' יהודה follows

תד"ה ה"ג בכל

בסיוע אליעזר מנחם פאלגער

- 1) "... איש איש כי יהי' טמא לנפש או בדרך רחוקה... ועשה פסח [שני] לד'"
- 2) גמרא
  - a) משנה of the רישא (as explained by תוספות)
    - i) a person who is טמא or בדרך רחוקה
      - (1) can't bring פסח ראשון
      - (2) brings פסח שני instead
      - (3) and isn't בכרת for not bringing פסח ראשון
  - b) משנה דף צג:
    - i) קשיא
      - (1) what counts as בדרך רחוקה
    - ii) תירוץ
      - (1) ר' עקיבא
        - (a) from מודיעים and further
      - (2) ר' אליעזר
        - (a) from מאיסקופת עזרה and further
  - c) ר' עקיבא for דרך רחוקה and רב יהודה disagree on what counts as עולא
    - i) עולא
      - (1) he needs to be so far that he can't come to ירושלים בשעת שחיטה
    - ii) רב יהודה
      - (1) he needs to be so far that he can't come to ירושלים בשעת אכילה
      - (2) שאלה
        - (a) for רב יהודה does he count as בדרך רחוקה
          - (i) if he's far away
          - (ii) but could arrive בשעת אכילה if he uses סוסים ופרדים
      - (3) תשובה
        - (a) yes
        - (b) based on a לימוד from 'הי' ובדרך לא הי'
  - d) We've established at page 4
    - i) That the משנה must hold that
      - (1) שוחטין וזורקין אטמא שרץ ואטמא מת בשביעי שלו

- ii) And that the "טמא" for whom the משנה says we make no שחיטה
  - (1) Is a טמא in his 6th day who can't eat the קרבן at night
- e) If in fact if this טמא does bring a קרבן anyway לא הורצה
- f) רב נחמן
  - i) although a קרבן brought for the "טמא" is פסול
    - (1) the rule for "בדרך רחוקה" is different
    - (2) and a קרבן is כשר if it's brought for him
    - (3) In other words "אם זרק הורצה"
- 2) דף צב: at תד"ה ורב נחמן
  - a) קשיא
    - i) but he's distant from ירושלים and won't be able to eat the קרבן
    - ii) so the קרבן ought to be פסול based on "לפי אכלו" (see page 3)
  - b) Two תירוצים
    - i) First תירוץ
      - (1) עולא רב נחמן agrees with רב נחמן
        - (a) and although the "בדרך רחוקה" is distant שחיטה
        - (b) he's accessible בשעת אכילה
    - ii) second תירוץ
      - (1) רב נחמן in fact agrees with רב יהודה that the "בדרך רחוקה" is far enough
        - (a) not to be able to arrive בשעת אכילה
      - (2) but in this case he could arrive in time if he used סוסים ופרדים
      - (3) yes
        - (a) we've proved from 'הי' ובדרך לא
          - (i) that this person still counts as דרך רחוקה
          - (ii) even though he can arrive in time with סוסים ופרדים
        - (b) but
          - (i) the ability to come בסוסים ופרדים makes him fit לאכילה
          - (ii) so that there's no פסול based on לפי אכלו
          - (iii) and that's why אם עביד הורצה
- 3) (מהרש"א according to the גרסא of תוספות (as explained by א) גמרא
  - a) פסוק היקש in the עקיבא supports his position with the following
    - i) just as טמא
      - (1) "אין סיפק בידו לעשות ואינו עושה"

- (a) because of his **טומאה**
- ii) So also בדרך רחוקה
- (1) "אין סיפק בידו לעשות ואינו עושה"
- (a) Because of his **distance** as explained by רב יהודה and עולא
- (2) And it's not enough that he stand מאיסקופת העזרה ולחוץ
- b) רב נחמן to קשיא
- i) The words וינינו עושה prove that ר' עקיבא knows from the היקש
- (1) not only that there must be real distance for בדרך רחוקה
- (2) but also that for דרך רחוקה the rule is אי עביד לא הורצה the same as for טמא
- ii) תירוץ
- (1) ר' עקיבא
- (a) can compare טמא to דרך רחוקה by היקש
- (i) because they are both alike since both are fit to eat at night
- (b) here's the analysis why each is fit to eat at night
- (i) טמא
1. אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ ר' עקיבא
  2. so the טמא to which the פסוק refers is a טמא שרץ
  3. Who can potentially eat at night if he does טבילה
- (ii) דרך רחוקה is also fit to eat at night either because
1. we follow עולא
    - a. who says he's distant only at בשעת שחיטה
  2. or even if we agree with ר' יהודה
    - a. who says he counts as בדרך רחוקה only if
      - i. he's too far to arrive even בשעת אכילה
      - b. still for לפי אכלו he counts as fit to eat
        - i. because he can come בסוסים ופרדים
- (2) ר' נחמן
- (a) doesn't compare טמא with דרך רחוקה because
- (i) טמא isn't fit to eat at night while בדרך רחוקה is fit to eat at night
- (b) here's the analysis for each
- (i) טמא
1. ר' נחמן agrees with the משנה that
    - a. שוחטין וזורקין אטמא שרץ ואטמא מת בשביעי שלו

- i) even though the comparison isn't perfect
  - ii) ר' עקיבא considers that
    - (1) טבילה who can be fit to eat at night only with
    - (2) is similar to בדרך רחוקה who won't be fit at night
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
    - i) why doesn't תוספות answer for רב יהודה
    - ii) that there is in fact a היקש even for the שיטה of רב יהודה
    - iii) because we've established that
      - (1) although according to רב יהודה
        - (a) A בדרך רחוקה won't be fit to eat at night if he travels in the normal way
        - (2) he will still be fit to eat at night if he uses סוסים ופרדים
    - iv) so that a דרך רחוקה is fit to eat the same as שרץ
    - v) So that
      - (1) there is a היקש and the היקש supports רב יהודה
      - (2) we understand readily why ר' עקיבא relies on this היקש

תד"ה דאי בעי למיעבד

- 1) "... איש איש כי יהי' טמא לנפש או בדרך רחוקה... ועשה פסח [שני] לד'"
- 2) משנה
  - a) רישא
    - i) a person who didn't bring ראשון because he was טמא or בדרך רחוקה
    - ii) brings פסח שני instead
    - iii) and isn't בכרת for not bringing ראשון
  - b) סיפא
    - i) a person who didn't bring ראשון because he is a שוגג or an אונס
    - ii) must bring פסח שני instead
    - iii) But he is בכרת for not bringing ראשון
- 3) ברייתא
  - a) אלו שעושיין את השני הזבין ומצורעין וכו' השוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהי' בדרך רחוקה
  - b) קשיא
    - i) if even a מזיד brings a פסח שני
(1) why need the פסוק teach that a טמא brings פסח שני
  - c) תירוץ
    - i) דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן לי'
    - ii) In other words for a טמא
(1) אם עביד לא הורצה
  - d) קשיא
    - i) למה נאמר דרך רחוקה
  - e) תירוץ
    - i) לפוטרו מן הכרת אם לא עשה
- 4) תוספות
  - a) introduction part 1
    - i) see page 12 where we proved that
(1) אם זרק הורצה that דרך רחוקה who says ר' נחמן (1)
(2) Must say "שוחטין וזורקין אטמא שרץ ואטמא מת בשביעי שלו"
    - ii) See page 4 where תוספות proved that
(1) since the משנה says
(a) The פטורין מכרת and the דרך רחוקה טמא

(2) It must be that

(a) The משנה must hold that

(i) שוחטין וזורקין אטמא שרץ ואטמא מת בשביעי שלו

(ii) And the "טמא" that brings no קרבן is a טמא מת בששי שלו

1. Who is not fit to eat at night

(b) Because

(i) אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ ואטמא מת בשביעי שלו

(ii) So that the טמא in the משנה who brings no קרבן

1. is a טמא שרץ or a טמא מת בשביעי שלו

(iii) Then the person would be חייב כרת

1. for not making himself fit by טבילה (and הזאה)

iii) See page 3 where we established that

(1) טמא מת בששי שלו can't be made fit to eat פסח at night

(2) So that if he does bring a קרבן the קרבן is פסול

(3) Because "איש לפי אכלו" requires that the מנויין be fit to eat the קרבן

b) Introduction part 2

i) The ברייתא says the פסוק of איש איש teaches

(1) פטור מכרת for a בדרך רחוקה who doesn't arrange for a קרבן to be brought

(a) this implies

(i) that he could have arranged for a קרבן to be brought

1. and this קרבן would have been הורצה

(ii) but that if he doesn't he's still פטור מכרת

(b) in other words

(i) אם זרק לא הורצה held that ברייתא

1. אם זרק לא הורצה ברייתא should have said

(ii) And I would have known myself that

1. there can't be כרת for not bringing a קרבן that's פסול

(2) for the same reason that we proved at page 12 for רב נחמן

(a) that since he holds אם זרק הורצה for בדרך רחוקה

(b) he must hold that שוחטין וזורקין על טמא שרץ

(3) ¹the ברייתא must also agree with the משנה that

---

¹ ש"ש notes that the cross reference to דף פא. that was inserted into תוספות is a mistake.

- (a) שוחטין וזורקין על טמא שרץ
- (b) And "טמא" in the פסוק is a טמא מת בששי שלו
- c) קשיא
  - i) now that we know the ברייתא deals with a טמא מת בששי שלו
  - ii) who isn't fit to eat that night
  - iii) and whose קרבן would be פסול based on לפי אכלו that requires לאכילה
  - iv) why does the ברייתא need a פסוק to teach that אי בעי למיעבד לא שבקינן לי'
- 5) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) in the משנה we proved that שוחטין וזורקין based on the פטור from כרת
    - ii) why can't we draw the same proof from the פטור from כרת in the ברייתא
    - iii) why does תוספות instead rely on an indirect proof
      - (1) that begins with the implication that אם זרק הורצה
  - b) תירוץ
    - i) the משנה says מכרת in the plural
      - (1) so it's clear that even טמא is פטור
      - (2) the ברייתא says הכרת מן הפוטרו
        - (a) So it may be that it refers only to דרך רחוקה
  - c) קשיא
    - i) we establish that the ברייתא says שוחטין וזורקין אטמא שרץ
      - (1) in a proof that begins
        - (a) because the ברייתא uses the words פטור מכרת instead of לא הורצה
    - ii) Why doesn't תוספות use the same proof in the משנה
  - d) תירוץ
    - i) because
      - (1) maybe the משנה said מכרת
      - (2) instead of לא הורצה
    - ii) to contrast the פטורין מכרת in the רישא with the חייבין בכרת in the סיפא
    - iii) but in the ברייתא there is no case of חייבין
      - (1) so that if לא הורצה
      - (2) the ברייתא would better have said לא הורצה

- (3) And I would have understood myself that there is no כרת
- 6) Back to תוספות
- a) Return to the קשיא
- i) How could the ברייתא suggest that we allow טמא מת בששי שלו
- (1) To bring a קרבן even though he's not fit to eat it
- b) (מהרש"א explained by תירוץ)
- i) in fact this קשיא is part of the שקלא וטריא in the גמרא
- ii) see the table below that explains the שקלא וטריא in the גמרא this way
- (1) קשיא
- (a) if even מזיד brings a פסח שני
- (b) why does the פסוק need to mention טמא and דרך רחוקה
- (2) תירוץ
- (a) to teach that each is פטור מכרת for not bringing פסח ראשון
- (3) קשיא
- (a) if a טמא is פטור מכרת for not bringing פסח ראשון
- (b) Then you're implying that he could have insisted on bringing a קרבן
- (c) But how can we allow a טמא מת בששי שלו to bring a קרבן
- (4) תירוץ
- (a) you're right
- (b) and it's only for דרך רחוקה that the פסוק needs to teach פטור מכרת
- c) תוספות by קשיא
- i) but then the גמרא hasn't answered why the פסוק needs to mention טמא
- d) תירוץ
- i) since טמא is otherwise not necessary
- ii) we derive from the איש נדחה ואין צבור נידחין for טמא that איש איש

לשונם בגמרא	ביאורו אליבא דתוספות
קשיא -- למה נאמר טמא	קשיא -- למה נאמר טמא וכו' כלומר למה נאמר טמא ובדרך רחוקה
תירוץ -- דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן לי'	תירוץ -- לפטור טמא ודרך רחוקה מכרת
קשיא -- למה נאמר בדרך רחוקה	קשיא -- מכלל דבטמא נמי דאי עביד הורצה הרי אי בעי למיעבד לא שבקינן לי' דמיפסיל קרבנן
קשיא -- לפוטרו מן הכרת	התחלת התירוץ -- צודק לא תירצתי לך אלא טעמא דכתיב דרך רחוקה
קשיא -- למה נאמר בדרך רחוקה	משך התירוץ -- והיינו לפוטרו מכרת
קשיא -- למה נאמר בדרך רחוקה	תוספות -- והא דכתיב טמא למילף מאיש איש דצבור אינו נדחה

תד"ה אלא למה נאמר דרך רחוקה

1) ברייתא

- a) אלו שעושיין את השני הזבין ומצורעין וכו' השוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהי' בדרך רחוקה
- b) קשיא
  - i) א"כ למה נאמר טמא
- c) תירוץ
  - i) דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן לי'
- d) קשיא
  - i) למה נאמר דרך רחוקה
- e) תירוץ
  - i) לפוטרו מן הכרת אם לא עשה

2) משנה דף צג:

- a) קשיא
  - i) דרך רחוקה as what counts
- b) תירוץ
  - i) ר' עקיבא
    - (1) from מודיעים and further
  - c) There are two שיטות in ר' עקיבא
    - i) עולא
      - (1) the person needs to be so far that he can't come to ירושלים בשעת שחיטה
      - ii) רב יהודה
        - (1) the person needs to be so far that he can't come to ירושלים בשעת אכילה
  - d) שאלה
    - i) for רב יהודה
      - (1) does he still count as דרך רחוקה
        - (a) if he's far away
        - (b) but could arrive if he uses סוסים ופרדים בשעת אכילה
  - e) תשובה
    - i) yes
    - ii) based on a לימוד from ה' ובדרך לא הי'

3) גמרא

- a) In the case of a פסח שני and פסח ראשון between גר שנתגייר

- b) פסח שני says the גר doesn't bring
- i) because פסח שני is תשלומין דראשון
  - ii) And whoever wasn't fit to bring ראשון פסח can't bring שני פסח
- 4) תוספות
- a) introduction
    - i) פסול is קרבן פסח לפי אכלו teaches that a
      - (1) if it's אוכליו won't be fit to eat the קרבן at night
  - b) קשיא
    - i) if רב יהודה is correct and דרך רחוקה means
      - (1) בשעת אכילה He's far enough away that he won't be present
    - ii) Then the person who is בדרך רחוקה
      - (1) can't have another bring the קרבן for him
        - (a) לפי אכלו wouldn't be קרבן Because the
      - iii) So of course there's no כרת for not bringing a קרבן that would be פסול
      - iv) And why does the פטור מבריתא need the פסוק of "בדרך רחוקה" for a מכרת
  - c) תירוץ (as explained by מהרש"א)
    - i) ר' יהודה needs דרך רחוקה to teach
      - (1) פטור מכרת he's not that
      - (2) פסח שני he can bring but that
    - ii) and we don't say that
      - (1) פסח ראשון because he was "unfit" to bring
      - (2) פסח ראשון after גר שנתגייר the same as a we treat him
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
    - i) דרך רחוקה needs רב יהודה why you've explained
    - ii) כרת פטור from דרך רחוקה is needed for a ברייתא itself but
    - iii) רב יהודה of שיטה obviously doesn't follow the ברייתא So
  - b) תירוץ
    - i) This isn't surprising
    - ii) Because we know the ברייתא disagrees with רב יהודה on another דין anyway
      - (1) We've proved at page 16 that the ברייתא says
        - (a) שוחטין וזורקין אטמא שרץ
      - (2) אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ that רב יהודה says at .דף צד.

c) קשיא

- i) it's no problem for רב יהודה to say אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ
  - (1) contrary to the ברייתא
  - (2) because we established at page 12 that ר' עקיבא also has this שיטה
- ii) but it is a problem for רב יהודה if a ברייתא agrees with עולא
  - (1) because רב יהודה can't point to any תנא
    - (a) that supports the רב יהודה against עולא

דף צג:

תד"ה וקאמרת שוחטין

1) Introduction

- a) a טמא מת in his 7th day on ערב פסח can be made fit to eat the קרבן that night
  - i) by טבילה and הזאה
- b) a טמא מת in his 6th day on ערב פסח can't be made fit to eat the קרבן that night
  - i) since he can do הזאה and טבילה only on his 7th day
- c) A טמא שרץ on ערב פסח can be made fit to eat the קרבן that night by טבילה

2) משנה דף צג:

- a) קשיא
  - i) דרך רחוקה what counts as
- b) תירוץ
  - i) ר' עקיבא
  - (1) from מודיעים and further

3) גמרא

- a) ר' עקיבא דרך רחוקה for רב יהודה and עולא disagree on what counts as ר' עקיבא דרך רחוקה
  - i) עולא
    - (1) the person needs to be so far that he can't come to ירושלים בשעת שחיטה
  - ii) רב יהודה
    - (1) the person needs to be so far that he can't come to ירושלים בשעת אכילה
- b) שוחטין וזורקין אטמא שרץ separately says עולא
- c) At דף צד. At אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ רב יהודה says גמרא
- d) Those who say שוחטין וזורקין אטמא שרץ אין
  - i) base this on the פסוק ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו' ולא יכלו וכו' (1)
    - ii) That they say deals with a טמא מת on his 7th day and a טמא שרץ (1) Who require טבילה to be fit
- e) But
  - i) for טבילה who requires שמש הערב and no longer requires טבילה
  - ii) All agree that there is no פסוק דוחה him from ראשון that is פסוק

4) דף צג. at גמרא

- a) At page 12 we established that

- i) היקש by way of דרך רחוקה and טמא ר' עקיבא compares
- 5) back to our גמרא
  - a) עולא for קשיא
    - i) Since עולא says שוחטין וזורקין אטמא שרץ
      - (1) Because we focus on שעת אכילה
      - (2) And
        - (a) it doesn't matter that he hasn't done טבילה before שחיטה
        - (b) So long as he can do טבילה before אכילה
    - ii) Then for דרך רחוקה
      - (1) Also focus only on שעת אכילה the same as רב יהודה
        - (a) So that we ought to do שחיטה for a person who is away בשעת שחיטה
        - (b) So long as he'll arrive and be fit to eat later בשעת אכילה
- 6) תוספות
  - a) קשיא
    - i) why does the גמרא imply that there is a קשיא for עולא
      - (1) only if he holds שוחטין וזורקין אטמא שרץ
    - ii) bring the same קשיא from טבול יום
      - (1) where all agree that for טבול יום we focus on שעת אכילה
      - (2) so that שוחטין וזורקין אטבול יום
        - (a) even though he's not fit בשעת שחיטה until הערב שמש
- 7) מהרש"א part 1
  - a) קשיא
    - i) if
      - (1) the קשיא in the גמרא were based on an arbitrary comparison
        - (a) of דרך רחוקה with or טמא שרץ
      - (2) Then תוספות would be correct in asking
        - (a) why not compare דרך רחוקה to טבול יום
    - ii) but in fact the קשיא in the גמרא isn't an arbitrary comparison
    - iii) instead
      - (1) the גמרא refers to the היקש of ר' עקיבא between טמא and דרך רחוקה
      - (2) and asks that if
        - (a) for טמא
          - (i) שוחטין וזורקין אטמא שרץ

1. even though he's not fit בשעת שחיטה
- (b) then the היקש should teach that
- (i) There should also be שחיטה for one who is away בשעת שחיטה
- (c) And that עולא must be wrong in saying
- (i) that the פסוק that says there is no שחיטה for דרך רחוקה
- (ii) Refers to דרך רחוקה בשעת שחיטה
- iv) the גמרא also recognizes that
- (1) had עולא held אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ
- (a) We would have accepted that the היקש
- (i) to טמא מת בשביעי שלו and טמא שרץ
- (b) Where the פסוק insists that he can't bring a קרבן
- (i) because he's not fit בשעת שחיטה
- (c) Would have **supported** עולא in saying
- (i) that the פסוק of בדרך רחוקה
1. Teaches there is no שחיטה for one who's away בשעת שחיטה
- (2) And the fact that פסה ראשון טבול יום can still bring טבול יום
- (a) Because there is no היקש from טבול יום to דרך רחוקה
- 8) מהרש"א part 2
- a) קשיא
- i) recall from page 13
- (1) that this היקש that עולא would have used
- (a) had he held אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ
- (2) is precisely the היקש that תוספות at דף צד. asks that
- (a) עולא of שיטה רב יהודה should have used to derive the
- (b) because אין שוחטין וזורקין ר' יהודה in fact holds
- (3) Now תוספות there answers that the היקש isn't valid for רב יהודה
- (a) Because a person who isn't fit because he is far away
- (b) Isn't as נדחה from שחיטה as a person who is טמא
- ii) So why does תוספות at דף צג: say that
- (1) עולא could have used this היקש to support his position
- (2) Had he held אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ
- b) תירוצ
- i) עולא would not necessarily have agreed

- (1) that this difference between טמא שרץ and בדרך רחוקה
- (2) is significant enough to destroy the היקש

דף צד.

תד"ה כל היישוב

- 1) ברייתות
  - a) כוש אחד מששים בעולם
  - b) כל הישוב כולו תחת כוכב אחד עומד
  - c) מן הארץ לרקיע מהלך 500 שנה
- 2) מדרש
  - a) כל העולם כולו שלישי ימים שלישי מדברות שלישי ישוב
- 3) חגיגה דף יב.
  - a) "על הארץ ולמקצה השמים"
  - b) אדם הראשון מן הארץ לרקיע ומסוף העולם עד סופו
  - c) This proves that the height of the world is the same as its length
- 4) תמיד דף לב.
  - a) say זקני הנגב
    - i) the distance from east to west of the world
      - (1) is greater than the height of the world
      - ii) because
        - (1) a person can look at the sun when it is far to the east or west
        - (2) but not when it's closer and overhead
      - iii) disagree based on חכמים
        - (1) כגבוה שמים מארץ וגו'
        - (2) כרחוק מזרח ממערב
- 5) תוספות
  - a) part 1
    - i) קשיא
      - (1) "כל הישוב כולו תחת כוכב אחד עומד" of ברייתא
      - (2) Disagrees with the מדרש of
        - (a) כל העולם כולו שלישי ימים שלישי מדברות שלישי ישוב
      - (3) Because otherwise we would expect that there be only three stars
        - (a) One each for the ישוב, ימים and מדברות

- (b) Since one star is enough to cover the third that is ישוב
- (c) And the ישוב is equal in size to the ימים and מדברות
- ii) תירוץ
  - (1) Maybe the ברייתא does agree with the מדרש
  - (2) Because the מדרש doesn't include the ocean in the 1/3 that is ימים
  - (3) And the many extra stars cover the ocean
- b) Part 2
  - i) קשיא
    - (1) the ברייתא of "כל הישוב תחת כוכב אחד"
    - (2) Disagrees with the ברייתא of "מן הארץ לרקיע מהלך 500 שנה"
    - (3) Because
      - (a) in תמיד the חכמים say that the length of the world
        - (i) is the same as its height
      - (4) so that the length of the world is also 500 שנה מהלך
      - (5) and
        - (a) if the whole ישוב fits under only one star
        - (b) and all stars are equivalent in size
        - (c) then each of the innumerable stars is large enough to cover the ישוב
        - (d) so that the world must be a מהלך of thousands of years
- 6) part 3
  - a) קשיא
    - i) the ברייתא of "מן הארץ לרקיע מהלך 500 שנה"
    - ii) Must disagree with the ברייתא of "כוש אחד מששים בעולם"
    - iii) Because a מהלך of 500 years is more than 60 times larger than כוש
- 7) מהרש"א
  - a) first קשיא
    - i) In part 2
      - (1) Why does תוספות rely on the חכמים in the גמרא on תמיד
        - (a) With whom the זקני נגב disagree and say
          - (i) The length is greater than the height
      - (2) When עמוד ב' at רש"י could have followed the approach of תוספות
        - (a) And rely instead on חגיגה where there is no מחלוקת
        - (b) That the world's height and length are the same

- b) Second קשיא
    - i) There is no connection between parts 2 and 3 in תוספות
  - c) Third קשיא
    - i) Why doesn't תוספות also note that
      - (1) The ברייתא of "כל הישוב תחת כוכב אחד יושב"
    - ii) Isn't consistent the with the ברייתא of כוש as $1/60^{\text{th}}$ of the world
    - iii) Because
      - (1) Given that כוש is part of the ישוב
      - (2) There ought to be no more than 60 stars
  - d) Fourth קשיא
    - i) Once תוספות in part 1 already raised the concept of the ocean
    - ii) Why doesn't תוספות in part 3 explain that
      - (1) The ברייתא of 500 years is consistent with the ברייתא of כוש
      - (2) Because
        - (a) the מהלך of 500 years includes the ocean
        - (b) and כוש is $1/60^{\text{th}}$ of the world not including the ocean
        - (c) and is in fact much less than $1/60^{\text{th}}$ of the world including the ocean
- 8) תירוץ
- a) תוספות doesn't rely on הגיגה ("length of the world is the same as its height")
    - i) because
      - (1) starting with its תירוץ in part 1
        - (a) תוספות already realized
        - (b) that it could be that with the ocean included
          - (i) the length of the world is greater than its height
          - (ii) and that's why there are so many stars
        - (c) so that we would understand that
          - (i) although the whole ישוב is under one star
        - (d) innumerable stars are needed to cover the world
          - (i) because the מהלך of the world plus the ocean is more than of 500 years
      - (2) so that to make its קשיא in part 2
        - (a) תוספות had to rely on תמיד
        - (b) Where the proofs based on distance to the sun

- (i) suggest that the distances discussed include the ocean
- (c) so that the 500 year distance already includes the ocean
  - (i) and we can correctly ask that the distance ought to be much greater
    1. since one star itself is enough to cover the whole ישוב
    2. and there are so many stars
- b) and in part 3 תוספות supports its קשיא in part 2 by arguing that
  - i) unless you say that the מהלך of 500 years includes the ocean
    - (1) and that כוש is $1/60^{\text{th}}$ of the word not including the ocean
    - ii) How can you say that כוש is $1/60^{\text{th}}$ of a מהלך of 500 years
- c) since תוספות already realized that כוש is $1/60^{\text{th}}$ of the word not including the ocean
  - i) תוספות also understood that although יושב אחד כוכב יושב כל הישוב תחת כוכב אחד יושב
  - ii) we can accept that כוש and the ישוב is less than $1/60^{\text{th}}$ of the world including the ocean
  - iii) and that's why there are many more than 60 stars

דף צד:

תד"ה ואין דרך

- 1) "... איש איש כי יהי' טמא לנפש או בדרך רחוקה... ועשה פסח [שני] לד'"
- 2) גמרא
  - a) ר' אליעזר
    - i) when the פסוק says that a person who is בדרך רחוקה (1) Need not bring פסח ראשון and can bring פסח שני
    - ii) The פסוק means someone who was standing outside the עזרה
  - b) (מהרש"א as explained by קשיא)
    - i) an ערל can't bring פסח קרבן
    - ii) ערב פסח on בכרת ר' אליעזר (1) if he doesn't do מילה to become eligible to bring the קרבן
    - iii) so why isn't a person who stands outside the עזרה also בכרת (1) for not going inside to become eligible to bring the קרבן
    - iv) note also that
      - (1) אין שוחטין וזורקין אטמא שרץ מ"ד that
      - (2) And for whom (see page 5) the פסוק also refers
        - (a) to a טמא מת בשביעי שלו and to a טמא שרץ
        - (3) טמא מת בשביעי שלו or טמא שרץ applies also to a כרת (a) Who doesn't do טבילה (and הזאה for the טמא מת)
        - (i) to become eligible to bring a קרבן
  - c) (מהרש"א as explained by תירוש אביי)
    - i) Both an ערל and a טמא bring no פסח קרבן
      - (1) Not because the ערלות or טומאה is a פטור
      - (2) But because in their present status they aren't fit
        - (a) to eat the קרבן at night
        - (3) and since
          - (a) the ערל and the טמא שרץ can make themselves fit by מילה or טבילה
          - (b) they are בכרת if they don't
    - ii) a person who is בדרך רחוקה is פטור
      - (1) because there is a direct פטור for him
      - (2) and that פטור also means he needn't make himself eligible

- iii) קשיא
  - (1) but the ערל or טמא also stands outside the עזרה
    - (a) So why doesn't the פטור of דרך רחוקה also apply to him
- iv) תירוץ
  - (1) the פטור of דרך רחוקה only attaches to a person
    - (a) who is otherwise fit to bring a קרבן
- 3) תוספות (as explained by מהרש"א)
  - a) קשיא
    - i) this yields an unexpected result
      - (1) an ערל or טמא who stands outside the עזרה is בכרת
        - (a) for not doing מילה or טבילה to become eligible for פסח קרבן
      - (2) but if
        - (a) he does מילה or טבילה and continues to stand outside the עזרה
        - (b) He needn't bring פסח קרבן because he now has the פטור of בדרך רחוקה

תד"ה מה להלן

1) רש"י

a) ירושלים is נפדה מעשר שני טהור

b) Because the פסוק permits לא תוכל שאתו פדי' when

i) "ואין שאת אלא אכילה"

2) מהרש"א

a) רש"י on קשיא

i) מעשר טהור of פדי' for

(1) we read שאת in its regular meaning of "carrying"

(2) So that מעשר טהור that is outside of ירושלים

(a) Needn't be **carried** into ירושלים and can be נפדה

ii) שאת is read as "אכילה"

(1) מעשר שני טמא only for

(2) To teach that מעשר שני טמא

(a) That can't be **eaten** in ירושלים

(i) Is נפדה even in ירושלים

דף צה.

ד"ה לא תוציא

1) גמרא

- a) פסח שני for פסוקים
  - i) בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו
    - (1) על מצות ומרורים יאכלוהו
    - ii) לא ישאירו ממנו עד בקר ועצם לא ישברו בו
      - (1) ככל חקת הפסח יעשו אותו
- b) The following parts of the פסוקים count as פרטים
  - i) על מצות ומרורים יאכלוהו
  - ii) לא ישאירו ממנו עד בקר
  - iii) ועצם לא ישברו בו
- c) כלל counts as a כלל חקת הפסח יעשו אותו
- d) Each פרט is both
  - i) A פסח ראשון of דין that teaches that a מיעוט
    - (1) That is similar to the פרט
      - (a) doesn't apply to פסח שני
    - ii) And
      - (1) because of the influence of the כלל
      - (2) is also a רבוי that teaches
        - (a) that another פסח ראשון of דין
          - (i) that is similar to the פרט
          - 1. פסח שני does apply to
- e) Here is the נוסח of our גמרא
  - i) קשיא
    - (1) "בכללי' דלא ישאירו ממנו עד בקר {נותר} מאי קא מרבה לי'"
  - ii) תירוץ
    - (1) "לא תוציא ממנו {לאוכלו בבית אחר}
      - (a) דדמי לי' {לנותר}
        - (i) דהאי {פרטי' דלא ישאירו} מיפסל בנותר
        - (ii) והאי {פסח שהוציא לבית אחר} מיפסל ביוצא"
  - iii) קשיא

- בפרטי' מאי קא ממעט לי' (1)
- iv) תירוץ
- (1) לא יראה ולא ימצא דדמי לי' {לנותר}
- (a) דהאי {נותר} אינו לוקה דהוה לי' לאו שניתק לעשה
- (b) והאי {לא יראה ולא ימצא} אינו לוקה דהוה לי' לאו שניתק לעשה
- 2) רש"י
- a) "לא תוציא. לאו הניתק לעשה הוא"
- 3) תוספות
- a) "כאן משמע כמו שפירש ר"י בכל שעה דלא יראה הוי ניתק לעשה"
- 4) מהרש"א
- a) part 1
- i) since
- (1) ניתק לעשה is a לא תוציא needs to explain that רש"י (1)
- (2) "מכאן משמע וכו'" And תוספות says
- ii) It's obvious that in the correct גרסא of the גמרא
- (1) ניתק לעשה The גמרא itself didn't refer to
- iii) So that here is the correct גרסא in the גמרא
- (1) קשיא
- (a) בכללי' דלא ישאירו ממנו עד בקר מאי קא מרבה לי' (a)
- (2) תירוץ
- (a) לא תוציא ממנו (a)
- (3) קשיא
- (a) בפרטי' מאי קא ממעט לי' (a)
- (4) תירוץ
- (a) לא יראה ולא ימצא (a)
- b) Part 2
- i) קשיא
- (1) רש"י precisely what does תוספות add to
- ii) תירוץ
- (1) לא תוציא of כללי' explains only why נותר is similar to the
- (a) because both are לאו הניתק לעשה (a)
- (2) תוספות goes on to explain why נותר is also similar to the פרטי' of לא יראה
- (a) because לא יראה is also לאו הניתק לעשה (a)

דף צה:

תד"ה פסח שני

- 1) גמרא דף צה.
  - a) the rules of פסח ראשון apply to פסח שני only for
    - i) מצות שבגופו
(1) For example אל תאכלו ממנו נא and לא תוציא
    - ii) Or מצות that are on גופו of פסח קרבן
(1) For example מצות ומרורים
- 2) Our גמרא
  - a) One תנא says פסח שני requires לינה in ירושלים the same as פסח ראשון
  - b) A second תנא says that
    - i) Based on a מיעוט from בבקר ופנית
    - ii) there is no לינה for פסח שני
- 3) תד"ה טעון לינה
  - a) קשיא
    - i) anybody who brings any קרבן on a typical weekday needs לינה
    - ii) so for the second תנא why should פסח שני be less than a typical קרבן
  - b) תירוץ
    - i) introduction
(1) דף צג. at גמרא (1)
      - (a) In the case of a גר שנתגייר between פסח ראשון and פסח שני
      - (b) פסח שני doesn't bring גר ר' נתן says the גר
(i) because פסח שני is תשלומין דראשון
(ii) And whoever wasn't fit to bring פסח ראשון can't bring פסח שני
    - ii) פסח שני teaches that ופנית בבקר of מיעוט
(1) is in fact less than a standard קרבן because it is only תשלומין דראשון
- 4) תד"ה פסח שני אין טעון לינה
  - a) קשיא
    - i) for the second תנא why do we need ופנית בבקר to teach there is no לינה
    - ii) why not say there is no לינה because לינה isn't על גופו or בגופו
- 5) מהרש"א
  - a) two קשיות

- i) קשיא first
  - (1) Instead of
    - (a) Noting that the דין of the second תנא is correct
    - (b) And asking only why that תנא needs ופניית to teach his דין
  - (2) תוספות should have directed its קשיא to the first תנא
    - (a) whose דין of טעון לינה is incorrect since לינה isn't בגופו or על גופו
- ii) קשיא second
  - (1) תוספות should have answered that we need ופניית
    - (a) for the purpose תוספות described earlier
    - (b) namely
      - (i) to teach that פסח שני isn't treated for לינה as a standard קרבן

תד"ה טעון לינה

1) רש"י

a) the לינה that's necessary for פסח ראשון means

i) he needs to stay in ירושלים on the first night of י"ט

b) afterwards he can stay outside of ירושלים

2) (מהרש"א as explained by תוספות)

a) disagrees with רש"י

b) חול המועד means he needs to also stay in ירושלים on the first night of

דף צו.

רש"י ד"ה מה להלן וד"ה שיהו וגמרא אלא הזה למה לי

1) גמרא

- a) relevant פסוקים for this סוגיא
- i) דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו {מקחו מבעשור}
  - ii) והי' {ביקור ד' ימים} לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה
  - iii) את קרבני לחמי ... תשמרו להקריב לי במועדו {גבי תמיד}
  - iv) .... ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה
- b) The בעשור לחדש הזה ויקחו in הזה
- i) Teaches that פסח מצרים applies to פסח דורות but not to פסח דורות
- c) הוה אמינא
- i) פסח מצרים teaches למשמרת לחדש הזה
  - ii) ביקור ד' ימים requires תמיד
    - (1) because of a פסח מצרים from גזירה שוה
  - iii) ביקור ד' ימים requires פסח דורות
    - (1) because of a תמיד from קל וחומר
- d) הוה אמינא to the קשיא
- i) Why don't we say that the הזה of למשמרת ליום הזה on ביקור
  - ii) Is a מיעוט for תמיד as well as for פסח דורות
- e) מסקנא and תירוץ
- i) הזה from מיעוט overcomes תשמרו from ריבוי a תמיד for
  - ii) פסח דורות for
    - (1) הזה from מיעוט overcomes ועבדת the word
    - (2) Because "שיהו כל עבודות חדש זה כזה" teaches ועבדת
- 2) מהרש"א
- a) קשיא
- i) in the הוה אמינא we assumed that
    - (1) תמיד for ביקור Once we need
    - (2) תמיד from ק"ו by way of פסח דורות for ביקור We certainly need
  - ii) Why in the מסקנא do we need a לימוד for פסח דורות as well as for תמיד
- b) תירוץ
- i) because in the מסקנא

- ii) if
  - (1) there were only a רבוי for תמיד from תשמרו
  - (2) and there were no רבוי to פסה דורות from ועבדת
- iii) the מיעוט from הזה
  - (1) would continue to affect פסה דורות
  - (2) and would not permit a לימוד by ק"ו from תמיד to פסה דורות
- 3) return to the תירוץ in the גמרא
  - a) תירוץ
    - i) for תמיד a ריבוי from תשמרו overcomes the מיעוט from הזה
    - ii) for פסה דורות the word ועבדת overcomes the מיעוט from הזה
      - (1) Because it teaches that "שיהו כל עבודות חדש זה כזה"
- 4) רש"י
  - a) רש"י teaches that all פסה דורות must be treated alike
- 5) מהרש"א
  - a) קשיא
    - i) if all the פסוק does is to compare פסחי דורות among themselves
    - ii) how do you derive from פסה מצרים that פסה דורות needs ביקור
  - b) תירוץ
    - i) רש"י means also to include פסה מצרים in the comparisons
- 6) return to the גמרא
  - a) קשיא
    - i) now that for תמיד and פסה דורות you've overcome the מיעוט from הזה
    - ii) where do you apply the מיעוט
  - b) תירוץ
    - i) we apply the מיעוט to פסה שני
    - ii) so that פסה שני doesn't need ביקור
  - c) קשיא
    - i) the פסוק of ועבדת also ends with הזה
      - (1) ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה
    - ii) Why not use it to teach that פסה דורות needn't be at night
  - d) תירוץ
    - i) we've already said that
    - ii) "ועבדת" means all עבודות of פסה מצרים apply to פסה דורות

- iii) and that includes אכילה at night
  - (1) so it must be that the מיעוט applies to a דין other than the עבודות
- 7) מהרש"א
  - a) we established earlier that
    - i) ביקור teaches ועבדת
    - ii) we apply for ביקור ועבדת only to ראשון פסה
    - iii) Because we apply to שני פסה
      - (1) the מיעוט from ביקור that we derive from הזה בחדש הזה
  - b) you've now also said that
    - i) אכילתו בלילה teaches ועבדת
  - c) קשיא
    - i) why not treat אכילה בלילה the same way we treated ביקור
      - (1) apply for ואבדת בלילה only to ראשון פסה
      - (2) And apply to שני פסה
        - (a) the מיעוט from הזה in הזה בחדש הזאת העבודה הזאת
  - d) תירוצ'
    - i) this is impossible
    - ii) לא ישאירו ממנו עד בקר פסה שני for פסוק the
    - iii) so obviously אכילתו בלילה
- 8) return to the גמרא
  - a) קשיא
    - i) the פסוק says for שני פסה
      - (1) ועצם לא ישברו בו
    - ii) Why not say the בו teaches that the איסור applies
      - (1) Only to שני פסה and not to דורות פסה
- 9) תד"ה אבל אתה שובר
  - a) קשיא
    - i) you asked that the איסור of עצם שבירת apply to שני פסה but not to דורות פסה
    - ii) why not answer that we rely on this קל וחומר
      - (1) if there is an איסור of עצם שבירת for שני פסה
      - (2) there should certainly be an איסור for לדורות פסה ראשון
- 10) מהרש"א
  - a) קשיא

- i) once we establish that אכילתו בלילה must apply to פסח שני
- ii) we ought to know by קל וחומר that אכילתו בלילה also applies to פסח דורות
- iii) so why do you need to derive a ריבוי for אכילתו בלילה from ועבדת

תד"ה אבל אתה

1) דף צה. at גמרא

a) פסח שני for פסוקים

i) בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו

(1) על מצות ומרורים יאכלוהו

ii) לא ישאירו ממנו עד בקר ועצם לא ישברו בו

(1) ככל חקת הפסח יעשו אותו

b) The following are פרטים

i) על מצות ומרורים יאכלוהו

ii) לא ישאירו ממנו עד בקר

iii) ועצם לא ישברו בו

c) כלל is a כלל חקת הפסח יעשו אותו

d) רבנן

i) פרט וכלל it can't be that this is a

(1) where איתרבי כל מילי

(2) So that all פסח ראשון of דינים apply to פסח שני

ii) because if by way of the כלל we apply all פסח ראשון rules to פסח שני

(1) why does the פסוק need to tell us פסח שני for ועצם לא ישברו בו

(2) when we already know פסח ראשון in אסור is שבירת עצם

iii) so it must be that

(1) Each פרט is both

(2) A מיעוט that teaches

(a) That a דין of פסח ראשון that is similar to the פרט

(i) But that isn't על גופו or בגופו

(ii) doesn't apply to פסח שני

(3) And

(a) because of the influence of the כלל

(b) a רבוי that teaches

(i) that a דין of פסח ראשון that is similar to the פרט

(ii) And that is על גופו or בגופו

(iii) does apply to פסח שני

e) איסי בן יהודה

- i) We don't need **עצם לא ישברו בו** for this purpose
  - ii) Because **אוחו alone teaches**
    - (1) that only **פסח ראשון of מצות** that are **בגופו or על גופו** apply to **שני פסח**
  - iii) instead
    - (1) **ועצם לא ישברו בו** teaches
      - (a) That the **איסור of שבירת עצם** applies even to a bone that has **מוח**
        - (i) Where it's necessary to break the bone to reach the **מוח**
          - 1. In order to be **מקיים** the **עשה of פסח** **אכילת פסח**
- 2) **Our גמרא**
- a) **קשיא**
    - i) the **פסוק** says for **שני פסח** that **עצם לא ישברו בו**
    - ii) Why not say the **בו** teaches that the **איסור** applies
      - (1) Only to **שני פסח** but not to **דורות פסח**
- 3) **תד"ה אבל אתה שובר**
- a) **קשיא**
    - i) you asked that the **איסור of שבירת עצם** apply to **שני פסח** but not to **דורות פסח**
    - ii) why not answer that we rely on this **קל וחומר**
      - (1) if there is an **איסור of שבירת עצם** for **שני פסח**
      - (2) there should certainly be an **איסור** for **דורות פסח** **ראשון לדורות**
- 4) **מהרש"א**
- a) **קשיא**
    - i) we can't rely on **עצם לא ישברו בו**
      - (1) to teach **שני פסח** for **איסור שבירת עצם**
      - (2) And then use a **קל וחומר** to apply the **איסור** to **דורות פסח**
    - ii) Because if so
      - (1) **לימודים** wouldn't be available to teach the **עצם לא ישברו בו**
      - (2) That are mentioned by **רבנן** and **בן יהודה**
    - iii) So it must be that
      - (1) we know **שבירת עצם** for **דורות פסח** from **ועבדת**
      - (2) We derive **שבירת עצם** for **שני פסח** from **הפסח** **ככל חקת הפסח**
      - (3) And that's why **עצם לא ישברו בו** remains available
        - (a) for the **לימודים** of **רבנן** and **בן יהודה**

דף צו:

רש"י ורוב תוספות לסוגיית פסח אבוד מדף צו: לדף צז: כבמאר במהרש"א

בסיוע אליעזר מנחם פאלגער

- 1) דיני פסח אבודין
  - a) An animal that was הופרש for פסח but was lost
    - i) And that wasn't yet קבוע with the פסח שם
      - (1) Becomes "מותר פסח" and is brought as a שלמים
    - b) But if it was קבוע with the פסח שם
      - i) when in the end not it isn't brought as פסח it's considered נדחה
      - ii) so it can never be brought as a קרבן again
        - (1) and needs to be עד שיסתאב רועה
    - c) קשיא
      - i) when does a lost animal become פסח בשם קבוע
    - d) תירוץ
      - i) רבה
        - (1) of its replacement is פסח קובע שם for the animal שחיטה
        - (a) but only if it was found before the שחיטה
      - ii) ר' זירא
        - (1) פסח קובע שם for the animal is הצות
        - (a) but only if it was found before הצות
    - e) if an animal is considered נדחה then its תמורה is also נדחה
  - 2) דיני חטאות מתות
    - a) The five חטאות מתות are
      - i) ולד חטאת
      - ii) תמורת חטאת
      - iii) חטאת שמתו בעלי
      - iv) חטאת שאבדה וכפרו בעלי באחרת
        - (1) call this fourth category חטאת אבודה
      - v) שעברה שנתה
    - b) דיני חטאת אבודה
      - i) If a חטאת was lost and another is נשחט in its stead
        - (1) רבנן

- (a) the lost חטאת is רועה
    - (i) if it was found before the שחיטה of its replacement
  - (b) the lost חטאת is מתה
    - (i) if it was found after the שחיטה of its replacement
  - (2) רבי
    - (a) the חטאת is מתה in both cases
    - (b) but in “the case of ר' אושעיא
    - (c) namely
      - (i) where
        1. a person was מפריש two animals באחריות as a חטאת
          - a. to be sure that at least one would be available
        2. and one of the animals was נשחט as חטאת
      - (ii) the other animal is רועה
  - (3) ר' שמעון
    - (a) חטאות are מתות in all cases
      - (i) even in the case of ר' אושעיא
- 3) מחלוקת שמואל ור' יוחנן
- a) The כלל of שמואל
    - i) "כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים"
      - (1) כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה"
    - ii) רש"י notes that
      - (1) this is simply an observation
        - (a) the reason why a חטאת מתה has nothing to do with why קרב שלמים
        - (b) the reason why a חטאת רועה has nothing to do with why רועה
    - iii) the גמרא assumes that שמואל agrees with זירא
      - (1) that a פסח אבוד is קבוע with שם פסח and is נדחה and רועה
      - (2) Only if the אבוד was found before חצות
  - b) the כלל of ר' יוחנן
    - i) "אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה"
      - (1) אבל קודם שחיטה לא"
    - ii) Obviously ר' יוחנן agrees with רבה
      - (1) That a lost animal is קבוע בשם פסח and is נדחה and רועה
        - (a) Only upon שחיטה of its replacement

- (b) And only if the אבוד was found before שחיטה
- 4) Explanation of לישנא קמא according to שמואל
- a) Starting Proof
- i) Here's proof that שמואל applies his כלל regarding פסה and חטאת
- (1) only to compare פסה אבוד to חטאת אבודה
  - (2) And not to compare פסה with the four other categories of חטאות מתות
- ii) Consider each category in turn
- (1) ולד חטאת
    - (a) ולד פסה must be a זכר so that there can be no ולד פסה
    - (2) תמורת חטאת and חטאת שמתו בעלי'
      - (a) are מתה in all cases and are never רועה
      - (b) and the כלל of שמואל assumes there are cases
        - (i) where the חטאת that is compared with פסה is רועה
    - (3) רועה (see page 59 on how this fits with חטאות מתות שנתה)
      - (a) קרב שלמים is פסה שעברה שנתה but
      - (b) So the כלל of שמואל doesn't apply at all
- b) קשיא
- i) ר' שמעון and רבנן with רבי of מחלוקת refer back to the
  - ii) it can't be that שמואל agrees with either רבנן or רבי on אבודין
  - iii) he can't agree with רבנן
    - (1) because they say that
      - (a) רועה that is found before שחיטה of חטאת its replacement is
        - (i) חצות even it was found after
        - (b) פסה and for רבנן in the corresponding case for
          - (i) שמואל would say that פסה found after חצות is also רועה
      - (2) but this is inconsistent with our assumption for שמואל
        - (a) ר' זירא that he agrees with
          - (i) רועה and results in פסה בשם פסה a lost animal קובע what's
          - (ii) חצות where the animal is found before חצות is
          - (iii) but that
            1. פסה found after חצות isn't פסה קובע בשם
            2. קרב שלמים and is
    - iv) he can't agree with רבי

- (1) because for רבי the הטאת is מתה even if it's found before הצות
- (2) so that by comparing הטאת to פסה
  - (a) קרב שלמים would be saying that פסה found before הצות is קרב שלמים
  - (b) even though according to ר' זירא it would be נדחה at הצות

v) רש"י

(1) קשיא

- (a) why not answer that שמואל agrees with רבה against ר' זירא
- (b) so that his כלל fits well with רבנן

(i) הטאת is מתה where it was found after the שחיטה of its replacement

1. This corresponds with פסה for רבה

a. where this animal wasn't פסה קבוע בשם פסה

i. because it wasn't found before שחיטה of its replacement

b. and is קרב שלמים

(ii) הטאת is רועה where it was found before שחיטה of its replacement

1. This corresponds with פסה for רבה

a. where this animal was פסה קבוע בשם פסה on שחיטה of its replacement

i. because it was found before this שחיטה

b. and is נדחה and must be רועה

(2) תירוץ

(a) אין הכי נמי

(b) The גמרא could have used this answer

vi) מהרש"א

(1) קשיא

(a) לישנא אחרינא of the גמרא actually proposes this תירוץ

(b) And a מקשן objects

(i) That since ר' יוחנן disagrees with שמואל and follows רבה

(ii) We ought to assume that שמואל follows ר' זירא

(c) So why not say that this objection is why לישנא קמא

(i) Insists that שמואל follows ר' זירא

c) תירוץ

i) שמואל does agree with רבי

ii) בשעת הקרבה רבי calls an animal אבוד or אבודה only if it was lost

- (1) for חטאת this means after daybreak
- (2) for פסח this means after חצות
- iii) In fact for רבי
  - (1) לאו שמה אבודה because רועה is אבודה לילה that is חטאת
  - iv) אבודה or אבוד רבי considers what כלל in his שמואל deals only with
    - (1) so
      - (a) even though
        - (i) רבי for מתה is חצות before found and after daybreak חטאת lost
        - (ii) ר' זירא for נדחה is חצות before found and פסח lost while
      - (b) the כלל of שמואל still is correct
        - (i) חצות before פסח lost because the כלל doesn't deal with
- d) קשיא
  - i) שמואל says in his כלל that
    - (1) "כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה"
  - ii) רועה are חטאת אבודין רבי say that
- e) תירוץ
  - i) הפריש ב' חטאות באחריות ר' אושעיא where in the case of
- 5) רש"י
  - a) קשיא
    - i) ר' אושעיא in the case of אבודה there is no
  - b) תירוץ
    - i) instead קשיא asked to another גמרא decided but you're right
- 6) תוספות
  - a) שיטות of these two רש"י and ר"י disagrees with
    - i) first שיטה
      - (1) ר' אושעיא in the case of
        - (a) The same rule רועה would apply
          - (i) If an animal that was הופרש באחריות was lost
      - (2) קשיא
        - (a) מתה is אבוד when we have a rule that רועה why is it
      - (3) תירוץ
        - (a) חטאת was lost and חטאת only one מפריש where he was
          - (i) the original הפרשה was complete and its loss resulted

1. in its being נדחה
  - (ii) and that's why there is a דין of מתה
  - (b) but where he is מפריש two animals at the same time
    - (i) there is an element of דיחוי from the start
    - (ii) because in the end only one will be קריבה
    - (iii) so that the loss of the animal doesn't add a significant דיחוי
    - (iv) and that's why the rule remains רועה
  - ii) second שיטה
    - (1) There is in fact no lost חטאת in the case of ר' אושעיא
    - (2) But because the case begins with one animal that won't be קריבה
    - (3) We treat the case the same as where an animal was אבודה
- 7) מהרש"א
  - a) the second שיטה also relies on the explanation we gave for the first שיטה
  - b) on why the animal is רועה although we consider it אבודה
- 8) Back to the גמרא
  - a) קשיא
    - i) the כלל of שמואל fails here
    - ii) because for פסח
      - (1) where he's מפריש two animals באחריות
      - (2) the animal not used is standard מותר פסח that is קרב שלמים
  - b) תירוץ
    - i) you're right
    - ii) רבי שמואל can't agree with
    - iii) instead he follows ר' שמעון
      - (1) who says all חטאות are always מתות
        - (a) including where באחריות
        - (b) and חטאת שעברה שנתה
      - (2) and there never is a case of חטאת רועה
      - iv) so that his כלל fits well with ר' זירא who says
        - (1) all קרב שלמים found after חצות are חטאות
- 9) מהרש"א (as understood by תוספות and as explained by רש"י)
  - a) In the case of ר' אושעיא where הופרש שתי חטאות באחריות
    - i) ר' שמעון says the חטאת is מתה even where no animal was אבודה

10) מהרש"א (as explained by תוספות ד"ה אלא שמואל)

a) רש"י to קשיא

i) recall where we asked for רבי

(1) it can't be that שמואל agrees with רבי on אבודין

(2) because for רבי the חטאת is מתה even if it's found before חצות

(3) so that by comparing חטאת to פסח

(a) שמואל would be saying that פסח found before חצות is קרב שלמים

(i) even though according to ר' זירא it would be נדחה at חצות

ii) recall that we answered that רבי limits his rule

(1) חטאת for מתה to what counts as אבודה for חטאת

(a) namely אבודת יום

(2) Just so under the כלל of שמואל

(a) For פסח there is שלמים only for what counts as אבודה

(b) Namely אבודה before חצות

iii) But this answer doesn't work for ר' שמעון according to רש"י

(1) הופרש שתי חטאות באחריות

(a) is מתה

(i) even though there is no אבודין altogether

b) ר"י according to תירוץ

i) it must be that ר' שמעון says

(1) that there is no special מיתה for הופרש באחריות

(2) and there is מיתה only where the animal was אבוד

c) alternate תירוץ according to רשב"ם

i) ר' שמעון does say for הופרש באחריות there is מיתה even where there is no אבודין

ii) שמואל points out only that wherever מתה חטאת

(1) there exist cases

(a) I.e., where נמצא after חצות

(b) not necessarily every case

(c) where קרב שלמים is פסח

11) מהרש"א

a) קשיא

i) why then

(1) for רבי did we need to answer that the כלל applies only

- (a) to what's considered אבוד for חטאת
- (b) and what's considered אבוד for שלמים
- (2) Why didn't we simply answer that שמואל points out only that wherever חטאת מתה
  - (a) there are cases where קרב שלמים is פסח
  - (i) I.e., where נמצא after חצות
  - (b) But not necessarily every case

12) back to the גמרא

- a) קשיא
  - i) for שמואל according to ר' שמעון
  - ii) Why aren't we bothered that there is no case
    - (1) where חטאת רועה
- b) תירוץ
  - i) In his שמואל כלל said only
    - (1) Wherever חטאת is מתה
      - (a) קרב שלמים is פסח
    - (2) He didn't add
      - (a) "Wherever חטאת is רועה
      - (b) "רועה is פסח"

13) (מהרש"א as explained by רש"י)

- a) קשיא
  - i) so why not apply שמואל to רבי
  - ii) and say that שמואל only said that
    - (1) wherever חטאת מתה then פסח is brought as שלמים
    - (2) Which is true
    - (3) And ignore "where חטאת is רועה then פסח is רועה"
- b) תירוץ
  - i) the approach works for ר' שמעון because for him
    - (1) there is never a חטאת that isn't מתה
    - (2) so that "Wherever חטאת is מתה" covers all possible cases
    - (3) and the implied converse
      - (a) "whenever חטאת isn't מתה..." is also technically correct
      - (b) although in fact there is no such case

- ii) but for רבי
  - (1) “wherever חטאת is מתה” is incorrect
  - (2) because it implies the converse
    - (a) “but when חטאת isn’t מתה
      - (i) then פסח isn’t brought as “שלמים”
        - a. which isn’t correct for the case of ר' אושעיא

14) Back to תוספות

- a) קשיא
  - i) how can you say that ר' שמעון follows שמואל
  - ii) ר' שמעון says at דף צה. that
    - (1) פסח דמית בעליו אחר הצות קרב שלמים
    - (a) Because
      - (i) although הצות was קובע בשם פסח while the בעל was alive
      - (ii) There is no נדחה for a בעל חיים
  - iii) Presumably ר' שמעון would say the same for פסח אבוד
    - (1) that was found after הצות
    - (2) so that the animal would be קרב שלמים
  - iv) קשיא
    - (1) so how can you say that ר' שמעון follows שמואל
- b) תירוץ
  - i) ר' שמעון disagrees with שמואל only on this point
  - ii) namely
    - (1) בעלי חיים נדחין שמואל

15) (מהרש"א as explained by רש"י)

- a) קשיא
  - i) earlier we explained that שמואל can't be dealing with חטאת שמתו בעלי
    - (1) because where מתו בעלי there is never a case of רועה
  - ii) but now that we accept that ר' שמעון follows שמואל
    - (1) who even for אבודין never has a case of רועה
  - iii) what reason do you have for assuming
    - (1) that שמואל in his כלל can't refer to חטאת שמתו בעלי
- b) תירוץ
  - i) you're right that in the חטאת-half of his כלל

- (1) מתו בעלי' כל שבחטאת מתה can say שמואל
  - (2) and it doesn't matter that there is no case where it's not מתה
- ii) but the כלל-half of his פסח wouldn't work
- (1) Because the כלל would direct that פסח שמתו בעלי' is קרב שלמים
  - (2) While the correct rule for פסח שמתה בעלי' אחר הצות is רועה

תד"ה קודם שחיטת הפסח ירעה

1) משנה

- a) An animal that was הופרש for פסח but was lost
  - i) And that wasn't yet קבוע with the פסח שם
  - ii) Becomes "מותר פסח" and is brought as a שלמים
- b) But if it was קבוע with the פסח שם
  - i) It is considered נדחה if it isn't brought as פסח
  - ii) so it can never be brought as a קרבן again
  - iii) and needs to be רועה עד שיסתאב
- c) If the owner was ממיר the original animal after it was found
  - i) The rules of פסח שם קביעת apply to it also
  - ii) So that
    - (1) if the initial animal is נדחה the תמורה is also נדחה

2) רש"י

- a) קשיא
  - i) why is the rule for תמורה a חידוש
- b) תירוץ
  - i) I might have thought
    - (1) the תמורה animal is fit only for שלמים
    - (2) and that the animal is treated as שלמים from the start
    - (3) And that there can't be פסח שם קביעת for the תמורה animal
  - ii) So the משנה teaches us
    - (1) That if the תמורה animal isn't נדחה
    - (2) It can in fact be brought as פסח
    - (3) And that's why it too can have פסח שם קביעת and become נדחה

3) תוספות

- a) a תמורה animal can never be brought as פסח
- b) and here's the חידוש of the משנה
  - i) a תמורה animal can never be brought as פסח
  - ii) so I might have thought that
    - (1) the תמורה animal is fit only for שלמים
    - (2) and that the animal is treated as שלמים from the start

- (3) And there can't be פסח קביעת שם for the תמורה animal
- iii) So the משנה teaches us
  - (1) That although it's true that a תמורה can't be brought as פסח
  - (2) the תמורה animal isn't considered שלמים from the start
  - (3) And that's why it too can have פסח קביעת שם
- 4) תוספתא
  - a) where the lost animal is found before קביעת שם
  - b) ר' יוסי and the רבנן disagree
    - i) on which animal should be brought as פסח
    - ii) and which animal should be רועה
- 5) מהרש"א part 1
  - a) קשיא
    - i) there are three animals at hand
      - (1) the animal that was אבוד
      - (2) its replacement
      - (3) its תמורה
    - ii) certainly the אבוד and the replacement animals can be brought as פסח
    - iii) but does the תוספתא also refer to the תמורה
  - b) תירוצ'
    - i) yes for רש"י
    - ii) No for תוספות
- 6) מהרש"א part 2
  - a) תוספות (as explained by מהרש"א)
    - i) For פסח שמתו בעליו
      - (1) רב says בעלי חיים אינן נדחין and the animal can be brought as שלמים
    - ii) We presume he also says בעלי חיים אינן נדחין
      - (1) Where the בעל became טמא
      - (2) Or where all the נמנין withdrew
    - iii) גמרא רב can still agree that בעלי חיים נדחין in our
      - (1) where a פסח is lost and replaced and was קבוע בשם פסח
    - iv) Because in this case there is a stronger הדחה
      - (1) Because the owner directly intended not to bring the found קרבן as פסח

דף צז.

תד"ה וכללא הוא

- 1) משנה וגמרא
  - a) An animal that was הופרש for פסח but was lost
    - i) And that wasn't yet קבוע with the פסח שם שלמים
      - (1) Becomes "מותר פסח" and is brought as a שלמים
      - ii) But if it was קבוע with פסח שם
        - (1) It's considered נדחה when it's not brought as פסח
        - (2) so it can never be brought as a קרבן again
        - (3) and needs to be רועה עד שיסתאב
    - b) If the owner was ממיר the original animal after it was found
      - i) The rules of פסח שם קביעת apply to it also
      - ii) So that if the תמורה occurred
        - (1) before הצות or the שחיטה of the replacement animal
        - (2) The תמורה is also נדחה
    - c) מתה תמורת הטאת is
    - d) רועה is הטאת שעברה שנתה
      - i) {see ד"ה רש"י ד"ה דריש לקיש and the next ד"ה on how this fits with ה' הטאות מתות}
    - e) The שמואל כלל of
      - i) "כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים"
        - (1) כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה"
    - f) קשיא
      - i) the כלל isn't correct
      - ii) because
        - (1) רועה is הטאת שעברה שנתה
        - (2) but קרב שלמים is פסח שעברה שנתו
  - 2) תוספות
    - a) קשיא
      - i) why didn't the גמרא also say that
        - (1) the שמואל כלל of is also incorrect for תמורת הטאת
        - ii) since תמורת הטאת מתה
        - iii) Yet we see in the משנה that תמורת פסח is רועה

3) מהרש"א

a) קשיא

i) the כלל of שמואל is correct in the standard case of תמורה

(1) a standard קרב שלמים is תמורת פסח

(2) and a standard מתה is תמורת חטאת

ii) the משנה

(1) doesn't deal with a standard תמורה

(2) instead it deals with a תמורה

(a) for an animal that was נדחה

(3) and that is different from תמורת חטאת

(4) so that it has nothing to with the כלל of שמואל

תד"ה ורועה

- 1) משנה וגמרא
  - a) An animal that was הופרש for פסח but was lost
    - i) And that wasn't yet קבוע with the פסח שם
      - (1) Becomes "מותר פסח" and is brought as a שלמים
      - ii) But if it was קבוע with the פסח שם
        - (1) It's considered נדחה when it's not brought as פסח
        - (2) so it can never be brought as a קרבן again
        - (3) and needs to be שיסתאב רועה עד
  - b) דיני חטאת אבודין
    - i) If a חטאת that was lost and its בעלים were שוחט another in its stead
      - (1) רבנן
        - (a) the animal is רועה
          - (i) if it was found before its בעלים were מכופר with its replacement
          - (ii) and once it becomes a בעל מום
          - (iii) it is sold and the proceeds are used to buy **another חטאת**
        - (b) the animal is מתה
          - (i) if it was found after its בעלים were מכופר with its replacement
- 2) רועה is חטאת שעברה שנתה ריש לקיש says that
- 3) גמרא במסכת מעילה
  - a) קשיא
    - i) how can ריש לקיש say that חטאת שעברה שנתה is רועה
    - ii) When חטאת שעברה שנתה is listed in a משנה as one of the five מתות
- 4) רש"י
  - a) חטאת שעברה שנתה
    - i) Is רועה עד שתסתאב
    - ii) Is then sold
    - iii) And the proceeds are used לנדבה לקיץ המזובה
- 5) תוספות
  - a) קשיא
    - i) מתה חטאת שעברה שנתה is never
    - ii) While חטאת שאבדה is מתה according to רבנן in at least one case

- (1) Where it was found after its בעלים were מכופר with another
- iii) So the דיחוי
- (1) is greater for חטאת שאבדה
- (2) than it is for חטאת שעברה שנתה ואבדה
- iv) we established earlier that where חטאת שאבדה is רועה
- (1) the sales proceeds can be used to buy another חטאת
- v) so the sales proceeds of שעברה שנתה
- (1) which is not as דחוי as חטאת שאבדה
- (2) should certainly be usable to buy another חטאת
- 6) מהרש"א
- a) part 1
- i) קשיא
- (1) why do you assume that מתה שעברה שנתה is
- (2) maybe חטאת שאבדה has the same rule as חטאת שאבדה
- (3) And that it's מתה after the בעלים are מכופר with another
- ii) תירוץ
- (1) because
- (a) if ריש לקיש didn't mean רועה to apply in all cases of עברה שנתה
- (b) the גמרא in מעילה wouldn't have asked
- (i) that the ריש לקיש of שיטה
- (ii) Isn't consistent with a משנה that says מתה שנתה מתה
- (c) Because the גמרא could have explained that
- (i) The משנה applies after באחרת בעלי' באחרת
- b) Part 2
- i) קשיא
- (1) חטאת תוספות assumes for חטאת
- (a) that an animal that is רועה
- (i) is less דחוי than an animal that's מתה
- (2) Why is it that for פסח the משנה says
- (a) That a דחוי animal is רועה
- ii) תירוץ
- (1) The משנה on פסח discusses רועה as against לשלמים קריבה
- (2) חטאת תוספות on חטאת discusses רועה as against מתה

- (3) an animal that's רועה is less דחוי than an animal that's מתה
- (4) but an animal that's קרב שלמים isn't דחוי at all

דף צז:

תד"ה המפריש

1) משנה

- a) המפריש נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב
  - i) ויביא בדמיו שלמים

2) תוספות

- a) the משנה that says the money can be used only for שלמים and not for פסח
  - i) applies only to money left over after פסח
  - b) but money that is available before פסח can be used to buy פסח

3) מהרש"א

- a) this is similar to what רש"י says at דף צח. דף צח.
  - i) Where an animal that was הופרש for פסח זבחים (1) is confused with animals הופרש for other זבחים (2) the animals are רועה עד שיסתאבו
    - (a) and proceeds can be used to buy פסח
      - (i) if a מום occurred before פסח
      - (b) but can be used only for שלמים
        - (i) if the מום occurred after פסח

תד"ה ויביא בדמיו שלמים

1) משנה

- a) המפריש נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב
  - i) ויביא בדמיו שלמים

2) רש"י

- a) at the time of הפרשה the animal was קבוע with a פסח
- b) and although the קדושה never attached because the animal wasn't fit for פסח
  - i) the animal is still considered נדחה from the start
  - ii) and once an animal is נדחה
    - (1) it itself can't be brought as שלמים
    - (2) and must be ירעה עד שיסתאב
    - (3) and its proceeds must be used to buy שלמים
      - (a) because קדושת דמים attached to the animal

3) תוספות

- a) קשיא
  - i) I accept that the animal itself was נדחה and can't be brought as שלמים
  - ii) But the purpose of ירעה עד שיסתאב is to release קדושת הגוף
  - iii) yet no קדושת הגוף ever attached to this animal
  - iv) So why can't it be sold for שלמים even before it has a מום
- b) (מהרש"א תירוץ)
  - i) once קדושת דמים attaches קדושת הגוף attaches too

דף צח.

רש"י ד"ה שמע מינה יש דיחוי בדמים

- 1) משנה
a) המפריש נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב
i) ויביא בדמיו שלמים
- 2) רש"י
a) at the time of הפרשה the animal was קבוע with a פסח
b) and although the קדושה never attached
c) the animal is still considered נדחה from the start
d) and once an animal is נדחה it itself can't be brought as שלמים
ii) and must be ירעה עד שיסתאב
iii) and its proceeds must be used to buy שלמים
(1) because קדושת דמים attached to the animal
- 3) גמרא
a) this proves
i) יש דיחוי בדמים
- 4) "יש דיחוי בדמים" on תשובת רש"י
a) יש דיחוי בדמים
i) Means that an animal can be נדחה
(1) Even if it only achieved קדושת דמים
(2) And never achieved קדושת הגוף
- 5) מהרש"א brought by (פירוש מוגה) רש"י by פירוש
a) יש דיחוי בדמים
i) Means that the proceeds of sale of the animal can't be used to buy פסח
- 6) מהרש"א
a) part 1
i) רבינו תם doesn't agree with פירוש מוגה
ii) Who said at page 62 that before פסח the money can be used to buy פסח
b) Part 2
i) These words appear in an הגה"ה in רש"י after "תשובת רבינו"
(1) "ותמיהה לי אמאי גרע ממותר הפסח שראוי לפסח"
(2) כדאמרינן בהאשה דך פט. ונטרחו ונייתי במותר"

ii) In effect

(1) the הגה"ה asks why is it אסור to use the proceeds to buy פסח

iii) This הגה"ה certainly relates to פירוש מוגה and not to תשובת רבינו

רש"י ד"ה הפסח שנתערב בג' זבחים

1) משנה

a) הפסח שנתערב בזבחים כולן ירעו עד שיסתאבו וכו'

b) רש"י

i) the פסח was confused with two זבחים

(1) for example an אשם and an עולה

ii) since

(1) these קרבנות have different זמני אכילה and מתן דמים

(2) And we can't identify which animal is which זבח

(3) None of them are fit for הקרבה

iii) So

(1) he must wait until they become בעלי מומין

(2) And use the proceeds plus his own money to buy

(a) An animal for each זבח

(b) At a price per animal not less than

(i) the highest sales price he received

1. for any of the three original animals

(c) because he doesn't know for which of the three זבחים

(i) he received the highest sales price

2) מהרש"א

a) קשיא

i) why does רש"י need to assume there were two זבחים besides the פסח

ii) The same rules would apply

(1) where פסח was confused with only an אשם or only an עולה

תד"ה וש"מ יש דיחוי בדמים

- 1) משנה
  - a) המפריש נקיבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב
    - i) ויביא בדמיו שלמים
- 2) רש"י
  - a) at the time of הפרשה the animal was קבוע with a פסח שם
  - b) and although the קדושה never attached
  - c) the animal is still considered נדחה from the start
  - d) and once an animal is נדחה it itself can't be brought as שלמים
- 3) גמרא
  - a) this proves
    - i) דיחוי מעיקרה הוי דיחוי
    - ii) יש דיחוי בדמים
  - b) "יש דיחוי בדמים" on תשובת רש"י
    - i) יש דיחוי בדמים
      - (1) Means
      - (2) That an animal can be נדחה
        - (a) Even if it only achieved קדושת דמים and never achieved קדושת הגוף
- 4) (מהרש"א as explained by תוספות)
  - a) קשיא
    - i) by this reasoning every דיחוי מעיקרא is דיחוי דמים
  - b) תירוץ
    - i) In our case it's true that דיחוי מעיקרא results in דיחוי דמים
    - ii) But there are other cases where this is not true

דף צח:

רש"י ד"ה שלהן יוצא לבית השריפה שמא שלו נשחט ראשון ותד"ה ופטורין

1) משנה

a) if

i) a חבורה lost its פסח and they appointed a שליח as a שליח

(1) to find the animal and do שחיטה for the חבורה

ii) the שליח later found the first animal and made שחיטה for all

iii) the rest brought a second animal and did שחיטה for the rest

iv) it's unclear

(1) which קרבן was brought first

(2) Or whether they were both נשחט at the same moment

b) the שליח eats his own קרבן

i) but not the other קרבן

ii) because he didn't register for the other קרבן

c) the rest

i) can't join in the קרבן brought by the שליח

(1) because maybe theirs was נשחט first

(a) so that they in effect withdrew from the קרבן brought by the שליח

ii) can't eat the קרבן that they brought

(1) because maybe the קרבן brought by the שליח was נשחט first

(a) so that no one is registered on the קרבן brought by the rest

iii) must take their קרבן to the בית השריפה

(1) because there is no person who can eat it

(2) because it's possible the קרבן brought by the שליח was נשחט first

(3) so that they were all נמנין on the first קרבן and never withdrew

(4) and there are no נמנין on the second קרבן

iv) needn't bring שני פסח

(1) because they were certainly registered

(a) on whichever קרבן was נשחט first

2) מהרש"א

a) the קרבן brought by the rest must be burned even if it appears

i) That both קרבנות were נשחט at the same moment

- b) Because if אפשר לצמצם
- i) And we say (see בכורות יז: רש"י ד"ה אפשר לצמצם)
    - (1) That it's impossible that the two were brought at precisely the same moment
    - ii) then maybe it was the first קרבן that was first
    - iii) And there are no מנויין on the קרבן brought by the rest
- c) And if אפשר לצמצם
- i) And both קרבנות were brought at precisely the same moment
  - ii) a person can't be registered on two קרבנות at the same time
  - iii) so again the קרבן requires שריפה
- 3) מהרש"א (as explained by תוספות)
- a) קשיא
    - i) introduction
      - (1) גמרא פה:
        - (a) Where a רב before זריקה of קרבן פסח
          - (i) forgot whether he told his עבד to bring a גדי or a טלה
          - (ii) and the עבד brought both
            1. one for the רב the other for himself
        - (b) Both must bring שני פסח
          - (i) because at the time of זריקה of each קרבן
          - (ii) neither knew whether the רב or his עבד was registered for that קרבן
      - ii) קשיא
        - (1) in our case also
        - (2) during זריקה the rest didn't know for which קרבן they were registered
        - (3) So why shouldn't they have to bring שני פסח
- 4) מהרש"א
- i) answers that the cases are different but doesn't explain why

***

הדרן עלך מי שהי'
כ"ד אב תשס"ד